

Доповідь

На тему “ВИШУКАНИЙ СИМВОЛ УКРАЇНИ”

Роботу виконав:
студент 1-го курсу
Гажа Максим Вадимович
група: ТА – 12, ТЕФ

Київ – 2022

Святкова й повсякденна, для дітей і для дорослих, для молодих хлопців і старих людей, кожна зі своїм візерунком, з білої, синьої й навіть чорної тканини — національне українське вбрання просто неможливо уявити без вишиванки.

Ще за 500 років до нашої ери давньогрецький історик Геродот, описуючи побут скіфів, які населяли степову зону сучасної України, стверджував, що в їхньому традиційному одязі використовувалася вишивка. Більш пізні арабські джерела (X століття) згадують русів, які також носили одяг із вишивкою. Причина цієї прихильності, що дійшла до наших днів із глибини століть, полягає у тому, що візерунок вишиванок не просто гарна картинка, що робить одяг ошатним. У ній закладено сакральний зміст.

Сорочки–обереги

Багато символів своїм корінням сягають періоду трипільської культури (VI–III тис. до н.е.) та епохи неоліту. Візерунки передавалися з покоління в покоління. Зазвичай вишивальниці навчали майстерності своїх дочок, а ті передавали ази майстерності своїм дітям.

Працюючи над вишивкою, майстрині вважали, що створюють оберіг від поганого ока й лих. Було принципово важливо, щоб на звороті вишиванки не було жодних вузликів. Враховуючи сакральне значення сорочки, вважалося й вважається до сьогодні, що вузлики на візерунку можуть стати вузликами на долі й життєвому шляху.

Орнаментом обов'язково прикрашали краї одягу. Вважалося, що це ті місця, через які під сорочку може пробратися зло, адже саме на руках, шії й подолі відкривається доступ до тіла. Вишивка в цих місцях несла й несе в собі окультний характер, а символи на ній — це, щонайперше, обереги. Дівочу сорочку прикрашала вишивка на рукавах, навколо горловини й по подолу. Заміжні жінки вишивали сорочки ще й на грудях, комірі, рукавах, а поділ прикрашали більш широкою вишивкою, ніж у дівчат, тому що орнаменти доповнювалися символами роду чоловіка.

Сакральний орнамент

Орнаменти вишивок ділять на три основні групи: геометричні (абстрактні), рослинні й зооморфні (тваринні).

Геометричні орнаменти тісно пов'язані з трипільською культурою й зі слов'янською міфологією. Існують археологічні знахідки, які підтверджують, що представники трипільської цивілізації, які жили на території України, створювали предмети побуту з візерунками, дуже схожими на традиційні українські орнаменти.

З-поміж традиційних чоловічих символів — усілякі знаки вогню (ромбічна решітка), знаки сонця (ромб із відростками-променями або прямий хрест) і ромби із крапкою в середині (знак засіяної ниви).

Споконвічні жіночі символи: пряма лінія (знак землі), усілякі спіралі, хвилі та змійки (знаки води), а також косий хрест, що нагадує букву Х — це накреслення руни «урожай» і знак Місяця.

Однак візерунок народної сорочки не складається лише із чоловічих або лише із жіночих символів. Зазвичай вони поєднуються, адже кожна людина — це сплетіння різних начал. Вигнуту змійку (символ води) і восьмикутну зірку (символ сонця) вишивали як на чоловічих, так і на жіночих сорочках. Як символи материнської й батьківської енергії їх було прийнято наносити на дитячу сорочку як оберіг.

Перша сорочка — з одягу батьків

У селах першу сорочку для дитини шили з поношених батьківських речей. Уважалося, що в них зберігається батьківська енергія, здатна захистити дитину від пристріту й хвороб. Дівчатам шили сорочку з маминих речей, хлопчикам — із татових. Тому й перші візерунки-обереги дитина отримувала від батьків разом з їхніми кольорами-символами. Наприклад, дівчинка — із чорним візерунком, символом родючості, який, зокрема, захищав від безплідності. А хлопчик — із синім і зеленим, що захищають від природних стихій і поранень.

Свою першу особисту сорочку дитина одержувала тільки в три роки. Мати сама створювала для неї індивідуальну оберігову вишивку, для якої використовувала тільки червоні нитки. Дітям було достатньо одного червоного кольору — кольору родинного кровного зв'язку.

На дитячих сорочках нерідко зображували тварин: собаку, коня, півня або казкових птахів.

Тасмниця чорної вишиванки

Найпоширеніший колір тканини для сорочки з вишивкою білий. У будь-якій, навіть дуже бідній, хаті завжди була біла святкова сорочка-вишиванка — нехай латана, але все-таки біла. Також вишиванки робили з невивішеного полотна із сіруватим або кремовим відтінком. Були сорочки й синього кольору: їх мали носити або старші жінки, або маленькі дівчинки, яким ще далеко до заміжжя. Червоний колір вишиванки символізував і символізує любов, пристрась, повноту життя й красу...

А от чорний колір вишиванки традиційно вважали кольором журби й скорботи. Раніше таку сорочку якщо і вдягали в деяких регіонах, то винятково літні чоловіки із чималим запасом життєвої мудрості. Зазвичай вона передавалася в спадщину від батька до сина.

Дуже часто саме чорні сорочки виручали українських повстанців у період Другої світової війни. Річ у тому, що білі сорочки були просто кажучи непрактичними: вони дуже швидко бруднилися, адже солдати проводили багато часу в окопах. Крім того, в білому одязі людину легко помітити на відстані. Саме тому солдати УПА носили чорні вишиванки: вони захищали їх як духовно, так і фізично. Існує пісня про повстанців, яка так і називається «Чорна вишиванка».

Як правильно носити

Найкращий вигляд вишиванка має, як усі розуміють, в українському національному костюмі. Однак сучасна мода дає змогу носити її також як сукню, у комплекті з джинсами чи будь-якими спідницями — аби тільки все це мало гармонійний вигляд.

Головне, про що треба пам'ятати — вишивка візуально збільшує ту ділянку, в якій вона розташована. Тому якщо в жінки широкі плечі, то підкреслювати їх великою кількістю вишивки не варто.

Якщо проблемним місцем фігури є живіт, не треба носити ні занадто простору, ні занадто вузьку вишиванку. Оздоблення має бути на грудях і по низу сорочки, щоб привернути увагу до стегон. І неодмінно рекомендується додати пояс.

Жінкам із великими стегнами часто вибрати сорочку дуже складно, адже переважно вони мають об'ємний вигляд. У такому разі варто придивитися до вишиванок темних кольорів.

Цікаво, що навесні 2015-го в американській версії журналу Vogue українську вишиванку назвали гарячим трендом сезону.

Vogue відзначив, що інтерес до української культури не просто модне явище. За словами авторів видання, Україна завжди намагалась акцентувати увагу на своїй самобутності.